

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдията Димитър Гочев по конституционно дело № 16/2000 г.

Подписал съм решението по горното дело с особено мнение, за което изразявам съображения в следния смисъл:

За тълкуването на изискването на чл.93, ал.2 от Конституцията кандидатът за президент на страната да е “живял през последните пет години страната трябва да се имат предвид следните обстоятелства:

Поставеното в текста изискване представлява ограничение в пасивното изборително право на гражданите на Република България (формулирано в чл.10 от Конституцията като “общо, пряко и равно”). Това ограничение също така се отнася и до активното изборително право - правото на изборителите – ограничават се и кръгът на лицата, които те могат да изборитат за президент.

Тази ограничителна разпоредба не може да бъде тълкувана разширително, а трябва да засяга текста само в приложното му поле така, както то е очертано от самия текст.

Тълкуването трябва да разкрива само действителната воля на конституционния законодател и затова е недопустимо чрез него да се придава такъв смисъл на ограничението, който да надхвърля смисъла и съдържанието на конституционната норма.

Както това е посочено в мотивите на решението, а такъв извод се прави от съдържанието на стенографските протоколи, смисълът на ограничението, предмет на тълкуване, е да се гарантира кандидатът за президент да е лице, което да познава проблемите на страната и обществото от гледна точка на обществените и политически отношения, стопанските и културни проблеми на страната.

Конституционният законодател е презумирал, че такова познаване кандидатът може да има само ако е “живял през последните пет години в страната”. Той обаче е оставил настрана от ограничението, което поставя въпроса каква част от този период от пет години /назад във времето от датата на избора/ кандидатът трябва да е живял в страната. Самата употреба на глаголното време и вида на глагола “живея” говори за една неопределеност по отношение на продължителност в рамките на този период. Трябва да се изключи елемента на непрекъснатост не само поради този граматически подход на тълкуване, а и защото ако това беше идеята на конституционния законодател, той би го изразил изрично.

Неправилно е да се приложи подход за тълкуване на волята му, като се въведе като критерий за необходимото време в рамките на този период, през което кандидатът да е живял или пребивавал в страната някакъв изчислителен елемент, като например да се употребят думите “преимуществено” или “преобладаващо време”, защото това би означавало половината от времето в тези пет години плюс един ден. Това не би могло да бъде някаква гаранция за познаване на проблемите на страната. Също така съвсем неправилно е да се възприеме и подхода на изискването да се придаде смисъл, че е необходимо кандидатът да е пребивавал в страната за всяка от петте астрономически или календарни години с един ден повече от половината от броя на дните в годината.

За този “калкулативен” подход няма никакво основание в съдържанието на самия конституционен текст.

Впрочем този тълкувателен подход не само, че въвежда едно правило, за което няма дори и намек в текста. Той променя съдържанието на конституционното изискване, като създава необорима презумпция, че кандидатът няма необходимото познание

на проблемите на страната, ако е живял дори един ден по-малко в нея от половината от дните на всяка една астрономическа година в рамките на петте.

Убеден съм, че изискването, предмет на тълкуване по настоящото дело е, че кандидатът за президент трябва да е живял в страната като е пребивавал в нея в рамките на пет години от деня на избора назад във времето, достатъчно време, за да бъде запознат с общественото-политическите и стопанските проблеми на страната.

ДИМИТЪР ГОЧЕВ

С Ъ Д И Я